

III.7060.122.2016.AJ

**Pani
Elżbieta Rafalska
Minister Rodziny, Pracy i
Polityki Społecznej**

Szanowna Pani Minister

Zwracam się do Pani Minister z prośbą o przedstawienie informacji o zapowiadanych działaniach w sprawie kwestionowanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich zróżnicowanych zasadach ustalania wysokości emerytury na nowych zasadach w zależności od miesiąca, w którym został złożony wniosek (wystąpienie z dnia 15 września 2017 r. z dnia 11 stycznia 2018 r. oraz z dnia 26 kwietnia 2018 r. związane z sprawą DUS.II.071.12.2017.MJ).

Przypomnę, że zróżnicowanie to związane jest ze sposobem przeprowadzenia waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne i kapitału początkowego stanowiącymi podstawę obliczenia emerytury (art. 25 i 25a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.). Złożenie wniosku o emeryturę (ustalenie wysokości) w czerwcu skutkuje niższym wymiarem emerytury w porównaniu do złożenia wniosku w pozostałych jedenastu miesiącach. Zgodnie z praktyką organu rentowego w przypadku ustalania wysokości emerytury w okresie do stycznia do maja i od lipca do grudnia danego roku, składki zapisane na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który była przeprowadzona ostatnia waloryzacja roczna, jak również kapitał początkowy i składki zewidencjonowane we wcześniejszym okresie, poddane ostatniej waloryzacji rocznej, podlegają dodatkowo również waloryzacjom kwartalnym. Natomiast w przypadku ustalania wysokości emerytury w czerwcu danego roku, kwota składek poddana ostatniej waloryzacji rocznej nie podlega dodatkowym waloryzacjom kwartalnym, gdyż została już zwaloryzowana rocznie za poprzedni rok od dnia 1 czerwca roku, w którym został zgłoszony wniosek o emeryturę. Analiza skarg kierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich wskazuje, że świadczenia osób przechodzących na emeryturę w czerwcu (w sytuacji gdy kwoty poddane ostatniej

waloryzacji rocznej nie podlegają dodatkowym waloryzacjom kwartalnym) są niższe niż emerytury osób przechodzących na emeryturę nie tylko w pozostałych miesiącach II kwartału tzn. w kwietniu czy maju, lecz również niższe niż emerytury ustalone w pozostałych kwartałach.

Już w odpowiedzi z dnia 11 października 2017 r. Pani Minister (pismo podpisane z up. przez Pana Marcina Zielenieckiego Podsekretarza Stanu) podzieliła podgląd Rzecznika Praw Obywatelskich zawarty w wystąpieniu z dnia 15 września 2017 r., jednocześnie zapowiadając podjęcie działań w kierunku korekty obowiązujących regulacji w tym zakresie. Jako jedno z możliwych rozwiązań wskazano wtedy wprowadzenie zasady, że w przypadku zgłoszenia przez ubezpieczonego wniosku o emeryturę powszechną lub przyznania emerytur z urzędu (art. 24 i 24a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) w czerwcu danego roku tj. w ostatnim miesiącu drugiego kwartału, organ rentowy ustalałby podstawę obliczenia emerytury tak samo, jak w przypadku wniosku zgłoszonego w tym samym kwartale, ale miesiąc wcześniej, czyli w maju, gdyby było to dla zainteresowanego korzystniejsze. W kolejnej odpowiedzi z dnia 25 kwietnia 2018 r. wskazano, że ostateczna decyzja w tej sprawie nie została jeszcze podjęta, ponieważ w dalszym ciągu poszukiwane jest rozwiązanie najbardziej optymalne, które zlikwiduje negatywne skutki przejścia na emeryturę w czerwcu, a jednocześnie będzie neutralne dla osób przechodzących na emeryturę w pozostałych 11 miesiącach roku.

Z informacji dostępnych Rzecznikowi wynika, że do chwili obecnej żadne działania, czy to dotyczące zmiany przyjętej wykładni czy też na gruncie legislacyjnym nie zostały podjęte.

Z kolei z adresowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich skarg w dalszym ciągu wynika, że ubezpieczeni nie są świadomi konsekwencji złożenia wniosku o emeryturę w czerwcu, nie uzyskują w tym przedmiocie wyczerpujących pouczeń ze strony organu rentowego, czy to w kwestii wstrzymania się ze złożeniem wniosku czy też możliwości wycofania już złożonego wniosku do czasu uprawomocnienia się decyzji organu rentowego. Skarżący, którym ustalono niekorzystnie wysokość emerytury w czerwcu w ubiegłych latach domagają się prawidłowego ustalenia jej wysokości. Szczególnie dotkliwy brak możliwości wyboru momentu złożenia wniosku o emeryturę dotyczy osób, którym przyznana została (będzie) emerytura z urzędu w miejsce dotychczas pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy (art. 24a ustawy emerytalnej), a wiek emerytalny ukończą w czerwcu. Negatywne skutki mogą dotyczyć również osób pobierających świadczenie przedemerytalne czy emeryturę pomostową, do których prawo ustaje z dniem osiągnięcia wieku emerytalnego (ustalania prawa do emerytury powszechnej), w przypadku ukończenia tego wieku w czerwcu (por. odpowiednio art. 4 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia z dnia 30

kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, Dz. U. z 2013, poz. 170 ze zm. oraz art. 16 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych Dz. U. z 2018 r. poz. 1924 ze zm.).

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich stosowanie do wniosków złożonych w czerwcu omawianego sposobu ustalenia emerytury prowadzi do niedopuszczalnego zróżnicowania zasad ustalania wysokości emerytury. Stanowi swoistą pułapkę prawną, iż wyłącznie w zależności od miesiąca złożenia wniosku w ramach tego samego kwartału świadczeniobiorca ponosiłby negatywne konsekwencje z tytułu odprowadzania kolejnych składek, otrzymując wbrew oczekiwaniom niższe świadczenie. Przy czym wyeliminowanie różnic pomiędzy czerwcem, a pozostałymi miesiącami nie powinno sprowadzać się do zmiany, która pogarszałaby sytuację osób przechodzących na emeryturę w pozostałych 11 miesiącach roku.

Na możliwość zastosowania przy ustalaniu wysokości emerytury w czerwcu (II kwartał) regulacji art. 25a ust 2 pkt 2 ustawy emerytalnej, tak jak w pozostałych miesiącach II kwartału (kwiecień, maj) wskazywał Rzecznik Praw Obywatelskich w wystąpieniu oraz w pismach w sprawach indywidualnych kierowanych do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz do organu rentownego.

Rzecznik Praw Obywatelskich w całej rozciągłości podziela zdanie Pani Minister zawarte w piśmie z dnia 11 października 2017 r., że „(...) z punktu widzenia polityki społecznej, której nadrzędnym celem jest ochrona interesu osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i materialnej (w tym również emerytów i rencistów), nie do przyjęcia są rozwiązania, które skutkowałyby obniżeniem świadczeń emerytalnych(...)”.

W związku z powyższym działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U z 2017 r. poz. 958 ze zm.) uprzejmie proszę o przekazanie informacji o działaniach podjętych w przedmiotowej sprawie.

Z poważaniem